

ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИГРОВИТЕ УМЕНИЯ НА ДЕЦАТА В ПРЕДУЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ

Маня К. Върбанова

Детска градина „Майчина грижа”, България, Пловдив,
ул. ”Христо Г. Данов” № 33

***Резюме:** В статията е описано емпирично изследване с основна цел проучване на актуални и практически приложими подходи за обособяване и развитие на играта-драматизация и театрализираната игра в предучилищна възраст(3-6години). Представени са анализ и обобщение на резултатите от проведения експеримент.*

***Ключови думи:** игрови умения, играта-драматизация, театрализирана игра, актуални и практически приложими подходи.*

EMPIRICAL INVESTIGATION OF CHILD'S PLAYING SKILLS IN PRESCHOOL AGE

Manya K. Varbanova

Kindergarten “Mothercare”, Bulgaria , Plovdiv, №33 “ Hristo G. Danov” street

***Abstract:** In the article is described empirical study which main purpose of research is contemporary and practical approaches to differentiation and development of the game – dramatization and theatrical play in preschool age. There are presented analyzes and generalizations of the experiment.*

***Keywords:** play skills, dramatization play, current and practically applicable approaches*

Играта за децата е път към опознаване на света, в който те живеят и който са призвани да изменят. В този смисъл тя е и своеобразно отражение на начините на чувстване и мислене в една социална група или общност – „начинът на играене”, „стилът на преобразуване на света”, на неговото „съпреживяване”, при полет на въображението и мисълта, при свобода и неограниченост на проявите. Тя предоставя по особен начин системата от ценности.

Чрез играта детето удовлетворява своите потребности от взаимодействия с предметната и социалната среда. Взаимоотношенията, които възникват между децата в процеса на игровото действие, подпомагат и насочват практическото усвояване на уменията и навиците за общуване. Затова в детската градина водеща е игровата дейност. Играта е отражение на актуалния детски опит (Иванова, Г., 2005).

Като вземаме предвид значението на различните видове игри за развитието на децата от предучилищна възраст проведохме изследване, чиято основна цел се отнася до

проучване на актуални и практически приложими подходи за обособяване и развитие на играта - драматизация и театрализираната игра в предучилищна възраст.

Целта конкретизирахме в следните задачи :

1. Да се проучи състоянието на проблема в литературата.
2. Да се обособят адекватни на теоретичните постановки модели на педагогически взаимодействия, открояващи подхода към обособяването и развитието на играта - драматизация и детската театрализираната игра.
3. Да се организира експериментално проучване на възможностите и ефективността на особените модели за формиране на играта - драматизация и театрализираната игра.
4. Да се извърши сравнителен анализ на различните подходи към играта - драматизация и театрализираната игра и произтичащата от тях ефективност по отношение развитието на играта - драматизация и театрализираната игра.

Във връзка с целта и задачите формулирахме следната хипотеза : Ако се проучат и обобщят съществуващите в педагогическата теория и практика подходи към играта - драматизация и театрализираната игра ще се постигне по голяма яснота, относно процесите на формиране и развитие на тази игра, мястото ѝ в педагогическите взаимодействия с децата и произтичащите от това ефекти върху развитието на децата.

Обект на изследването е играта - драматизация с различните аспекти на нейните прояви и разгръщане.

Изследването проведохме с 19 деца от четвърта „а“ група на детска градина „Майчина грижа - „Съборна“ 57 /4 а група/

Посещавали са детска градина три години, а настоящата година се явява четвърта.

Изследването се проведе в периода от месец януари, до месец април 2019г.

За получаване на обективни данни, използвахме следните изследователски методи:

- Проучване на резултатите от диагностичните тестове на децата - ниво "Входящо".
- Педагогически наблюдения: чрез тях получихме директна и достоверна информация за поведението на децата от групата. Изяснихме въпросите, отнасящи се до ефективността на формите, методите и средствата за развитие на въображението у детето от предучилищна възраст.
- Беседа: с нея допълнихме пропуските при наблюдението, осигури се възможност за непосредствен контакт с родителите и децата. Индивидуалните беседи с децата ни дават възможност да проследим етапа, до който е достигнало равнището на детското въображение, което е в основата на тяхното творчество.
- Интервю: с него целяхме да установим нивото на възприемане, осмисляне и съхраняване на предложеният текст, и определянето на нравствените характеристики на героите и техните взаимоотношения.
- Педагогическия експеримент - той премина на три етапа:
 - констатиращ
 - формиращ
 - контролен

- Рисувателен метод: на децата се предлага да нарисуват момент от приказката, който им харесва най - много. Резултатите се подлагат на количествена и качествена обработка, насочени към определяне степента на оригиналност, която е специфична характеристика на усвоеното литературно произведение.
- Сравнителен анализ: чрез него анализирахме получените резултати, сравнявахме началното и крайно ниво на изследването.
- Метод на графически изображения на резултатите: получените данни от изследването поместихме в подходящи таблици и диаграми, с цел по - лесното им анализиране.
- Алтернативен анализ: използвахме го при обработката на данните в проценти.

Получените от изследването резултати се анализираха и обобщиха като ръководни ни бяха следните критерии и показатели:

- Степен на осмисляне на литературната творба.
- Богатство на художествено - творчески дейности при сценичната реализация на литературната творба: музика, танц, пантомима.
- Разнообразие от изразни средства при пресъздаването: мимика, жест, интонация, пауза, мизансцен.
- Степен на удовлетвореността от пресъздаване на литературната творба:
 - за себе си;
 - за другите;

За изследване на игровите умения на децата за организиране и участие в театрализираните игри използваме подхода на Г.Иванова. / Иванова, Г., 2004/

Работата организирахме, като ръководни за нас бяха педагогически игрови технологии за организиране и ръководство на детските театрализираните игри, предложени от посочения автор. Те включват следните дейности:

- Предварителна подготовка на играта
 - Разучаване и осмисляне на различни литературни произведения
 - Свързване на литературната творба с художествената дейност на децата
 - Насочване към използване на невербални изразни средства.
- Непосредствено разгръщане на играта:
 - Избор на произведение за пресъздаване
 - Разпределяне на ролите и избор на вариант за разгръщането им
 - Сценична реализация на творбата
- Организация на предметно игровата среда:
 - Костюми, реквизити
 - Организиране на пространството. / Иванова, Г., 2004/

Във връзка с предвидените в технологията дейности в работата с децата включихме:

- изобразителна дейност;

- музикална дейност;
- разговори по време на продуктивните дейности на децата;
- всички видове занимания по роден език, свързани с уменията да съставят разказ;
- игри - имитационни упражнения;
- наблюдения на разговорните умения в процеса на различните видове игри;
- куклен етюд - творчески импровизации на децата;
- игри - инсценировки с кукли;
- осмисляне на съдържанието на текста чрез беседа за извличане на основната мисъл, идея, поука;
- тълкуване на постъпките, поведението на героите;
- изработване на декори, костюми и др.

Анализ на резултатите. В проучването си установих, че:

Резултати по отношение на степен на уменията на децата да осмислят съдържанието на литературна творба. В началото на експеримента има деца, които не могат да възприемат и осмислят, но в края на експеримента показател "не осмисля" отпада от само себе си, благодарение на целенасочената и богата по форми и съдържание работа с децата. Спаднал е и броят на децата, които са се нуждаели от помощ при осъществяването на тази задача и се е увеличил броят на отлично представящите се деца.

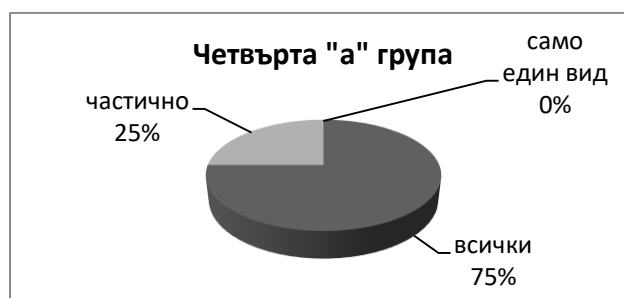
Критерий: Богатство на художествено - творчески дейности при сценичната реализация на литературната творба: музика, танц, пантомима.

Детските умения, да интегрират няколко дейности и различни изразни средства, са се повишили значително и резултатно. Значително е спаднал броят на децата, които

трудно се ориентират в сценичното претворяване на литературното произведение и не умеят да боравят с изразните средства на танца, музиката, пантомимата.

Критерий Разнообразие от изразни средства при пресъздаването: мимика, жест, интонация, пауза, мизансцен. Анализирайки данните, установих, че броят на децата, които не познават и не прилагат в творческите импровизации и драматизации основните изразни средства е значително намален. Словесно - пластичните средства, като начини за предаване на чувства, настроения и поведения са овладели всички деца, но някои от тях ги използват едва след напомняне или, когато ги видят в творческите превъплъщения на другарите си.

По критерий степен на удовлетвореността от пресъздаване на литературната творба очаквахме, че децата няма да се включат с желание в пресъздаването на литературната творба, но останахме приятно изненадани от тяхната реакция. Те продължиха да играят и след приключване на експеримента, затова допринесоха и използваният богат реквизит - декори, маски, костюми. За този критерий данните събирахме по време на целия експеримент и във всяка творческа изява: инсценировка, етюд, драматизация, сюжетно - ролеви, конструктивни, театрализирани игри, рождени дни и тържества. Когато изявата е обща, трудно се отчита дейност без конкретни показатели. В разговори, при беседи по проблемите на литературната творба, при анализ на дадена сценична изява, успяхме да усетим детското настроение и чувство за удовлетвореност от стореното.

В началото на всяко мероприятие децата проявяваха бурно желание за участие, но в хода на работата трудностите ги плашеха и намаляваха ентузиазма им. Въпреки това удоволствието от участие в продуктивна творческа дейност извикваше у децата желание за нови изяви. Децата споделяха, че изпитват удоволствие да играят с дадени костюми и маски, да участват в дейност, отговаряща на тяхната потребност да играят и творят. Нашите констатации са, че всяка творческа изява има огромно значение за детското развитие: обогатява опита му, възпитава нравствено - етични ценности, укрепва вярата в собствените му възможности, което е важно условие към желанието за самоизява и участие в колективна творческа дейност.

От направеното изследване се налагат следните обобщения и изводи:

Получените резултати от проведения експеримент доказаха правотата на нашата хипотеза. Търсенето и прилагането в практиката на съвременни технологии и подходи ще повишат нивото на педагогическата дейност в детската градина и съдействат за формиране на качества, особено необходими на всяка творческа личност.

Като форма за приобщаване на децата към света на изкуството, детската театрализирана игра има своето заслужено място в творческия процес. Но както показва експериментът,

тя не бива да се канонизира в строго определени рамки, а да дава на детето възможност за по - голяма свобода при разгръщането ѝ, в неговите действия и взаимоотношения. Работейки за развитие на детското въображение, чрез въображаеми ситуации и базирайки се на овладян вече жизнен и творчески опит, ние насочихме детските прояви към умение сами да планират и реализират замислите си, като включват различни словесно - пластични средства.

Децата изградиха умения за използване на жестове, мимики, мизансцен на тялото, движение на тялото в пространството като средства на мизансцена, благодарение на упорития труд на детските учители и правилно организирания подход и ръководство на театрализираната игра. Освен това при сценичната реализация на творбата се наблюдаваше и богатство на художествено - творческите дейности на децата / музика, танц, пантомима /. Те използваха различни интонации в зависимост от особеностите на претворяваните герои. Съобразно с психическото състояние на героя децата - изпълнители изразяваха молба, радост, скръб, положително и отрицателно отношение, а по този начин се разви тяхната емоционалност и съпричастност, намиращи израз не само в изпълнението, но и извън него. Децата придобиха усет за паузите в речта, за промените във височината и силата на гласа, за емоционалното въздействие на темпа и тембъра на говорене.

На базата на направения анализ на резултатите от експерименталната работа изведохме следните по - съществени изводи:

- Театрализираната игра ефективно се развива при използването на постепенното обогатяване на детската игрова култура и на подходящи технологии.
- Разгръщането на театрализираната игра като вид детска игрова дейност в масовата практика основно се използва при работа с изяви в тази насока деца по повод на специални мероприятия провеждани в детските заведения / празници и развлечения /.
- Успешното прилагане на посочените технологии разкриват допълнителни възможности за използване на играта - драматизация при решаване на педагогически цели и задачи.

Литература:

Иванова, Г., ПЕДАГОГИЧЕСКИ ТЕХНОЛОГИИ В ИГРАТА, Изд."Сема 2001",„Пловдив 2004 г.